

УДК 331.45

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ» В КОНТЕКСТІ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Скуйбіда О. Л., к.т.н., доцент кафедри охорони праці і навколишнього середовища

Національний університет «Запорізька політехніка»

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) – основоположний документ, який в сучасних умовах закладений в системи внутрішнього забезпечення якості у закладах вищої освіти, зовнішнього забезпечення якості освіти, а також діяльність агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Відповідно до стандартів, навчальні програми розробляються відповідно до загальних програмних цілей, співзвучних стратегії університету, та мають чітко зазначені очікувані результати навчання.

Проект ТЮНІНГ «Методичні рекомендації для розроблення профілів ступеневих програм, включаючи програмні компетентності та програмні результати навчання» є практичним інструментом для формулювання переліків програмних компетентностей та результатів навчання. В переліку загальних компетентностей проекту ТЮНІНГ дотичними до охорони праці є лише декілька компетентностей, які можна вважати, мають пряме відношення до дисципліни «Охорона праці». Зокрема, це прагнення до збереження навколишнього середовища; прагнення до здоров'я, благополуччя і безпеки; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю. Таким чином, зростає кількість освітніх програм, які передбачають вивчення дисципліни. В стандартах вищої освіти для широкого кола спеціальностей також обмежений ряд як загальних, так і фахових компетентностей з охорони праці.

В рекомендаціях для експертів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми [3] наголошується, що посилення на загальнообов'язковість дисципліни «Охорона праці» не може вважатися поясненням щодо відповідності змісту освітньої програми, її освітніх компонентів визначеній предметній сфері і може вважатися недоліком. Обов'язковість дисципліни «Охорона праці» раніше була закріплена на рівні нормативно-правових актів; з початком набуття чинності Закону України «Про вищу освіту» в 2014 р. ці нормативно-правові акти не є обов'язковими для закладів вищої освіти. Тому

при включенні дисципліни «охорона праці» до більшої частини освітніх програм необхідне пояснення такого кроку, наприклад в контексті позицій стейкхолдерів, у т. ч. здобувачів вищої освіти.

Це ставить під загрозу обізнаність українських фахівців щодо безпечної роботи в конкретній галузі, на певному робочому місці, а також є перепорою для досягнення цілей сталого розвитку. Наприклад, боротьба зі зміною клімату є одним з аспектів сталого розвитку і передбачає заходи із запобігання зміні клімату та заходи з адаптації до змін клімату. У зв'язку зі значним техногенним навантаженням на навколишнє середовище на території України заклади вищої освіти спроможні посилити обізнаність здобувачів освіти щодо проблеми. Це може бути забезпечене шляхом розробки відповідних освітніх програм; вивчення дисциплін «Охорона праці», «Безпека життєдіяльності», «Екологія» тощо; включення в програми навчальних дисциплін змістовних модулів щодо забезпечення екологічної сталості, природно-техногенних небезпек, технологій захисту довкілля, пожежної безпеки, енергозбереження та альтернативних джерел енергії, зменшення дії негативних факторів на здоров'я людини тощо.

Сьогодні у вищій освіті України відбуваються трансформаційні процеси, які спрямовані на підтримання єдності в Європейському просторі вищої освіти та націлені на Європейську інтеграцію. Однак стосовно вивчення окремих освітніх компонентів, як-то «Охорона праці», необхідне додаткове регулювання на національному/регіональному рівнях та удосконалення існуючих положень.

УДК 331.45

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ СТАНДАРТІВ ЄС

Сліденко К. Л.

Науковий керівник – Буц Ю. В., завідувач кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки, д.т.н., e-mail: butsyura@ukr.net

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

Тривалий час Україна реформує політичну, економічну та соціальну системи для вступу до ЄС. Важливим кроком стало підписанням і ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Україна взяла на себе зобов'язання забезпечувати поступову адаптацію законодавства України до ЄС відповідно до напрямів, визначених в Угоді, і ефективне їх виконання. Одним із таких напрямів стало впровадження міжнародних стандартів у сфері